

„Застава“ налази сваки дан двапут, а недељом сваке и данама сва недеље и сваке једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете сваких осамнаест слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Члвнића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

Њушка му је — дика!

Донста, чудан натпис чланку. Да није Франка и његова „Хрв. Права“, не би било ни оваког натписа. Несрећа носи собом, да се морамо бавити с Франком па и — њушком. „Што има и „Хрватско Право“ пријатеља, који је негде на високој страни на њушци вијест, коју му је послао, то је његова репортерска дужност. Дика му је, што му њушка сже чак у ове висине, у којима живи обербан — пише „Хрв. Право“

Дакле: њушка му је дика. Сад и ми можемо да га ударимо по тој њушци.

Па што је Франков пријатељ на њушкао, про њушко. Како је у својим поновљеним аргументима. Он и сад стоји код свог. Како је Вујић и сам пријатељ, пише нови Аргус, да је са Красојевићем по жени у роду, то стоји, наставља, да су та два господина фамилијарно повјерљиво опћили један с другим. И те ријечи њушкало подвлачи. Красојевић је у делегацијама изнио жеље гледе Босне, пише њушкало, које су истовјетне са жељама Србијанаца. И те ријечи подвлачи. И тако њушкало тврди, да вијест коју је „Хрв. Право“ приопћило, у битности је истинита“, које ријечи такође подвлачи.

Наравно, само људи, који се пише њушком, вјероваће, да та је денунцијација нијесу сметале именовању нове хрватско-славонске владе. Сметале су, али нијесу смеле, а за то Франковом подгријава своје интриге и денунцијације. Кад му се споменуле те „загребачке“ интриге и денунцијације, он је сваки пут машио се руком за глобук, да види пчелу. На мјесту Родановом мјесту су те Франковне интриге и денунцијације раабјене, доказане, да су заиста интриге и денунцијације, за које узе да се дичи Франково „Хрв. Право“ — њушком.

Дакле родство Вујића с Красојевићем није упалило. Можемо га оставити с миром. Али да се мало забавимо и с Франковим родством. Др. Јозуа Франк је имао брата Кобику. Јозуа римокатолик, Кобика мојсијевац. Родство казује, да је др. Јозуа Франк, вођа Старчевићеве странке права, прави рођени Чивутић. Колико је Чивутићима стало до хрватског народа, Богу хвала, то су они доказали. Слика само не вјерују. Родство не по жени, него по крви дра Јозефа Франка казује свакоме ко памети има, да је најопасније по народни живот хрватског народа. Родство то крвно др. Јозеф Франк је отворено исповједао, радио је руку под руку с братом Кобику, ради сад исто тако руку под руку са синовцем Едмундом. Не раде они „фамилијарно повјерљиво“ у породичним каквима стварима, него

у — хрватским народним стварима. Др. Јозеф Франк даје дрвље и камење на све што у Хрватској и Славонији подуаме да ради на корист народа, не жаца се ни интрига ни денунцијација. За Кобику знамо у које листове је писао. За Едмунда исто знамо он то не таји. Са „Пестер Лојдом“, бечком „Пресом“, „Грос Естerraјхом“ и т. д. и „Хрватско Право“ је у једном колу. Крвно родство је чинило до сад вазада своје код фамилије Франк. Ако је „Пестер Лојд“ био и остао пријатељ хрватског народа онда је и „Хрватско Право“.

И др. Јозеф Франк ће допустити, да крвно родство претеже родство тек по — жени Вујић Красојевићевородственије никако тако, као родство Франково с Чивутићима. С тога и баш истовјетне жеље Вујићеве с Красојевићевима „гледе Босне“ хрватском народу не носе штете, коју носе истовјетне жеље Франкове с осталим Чивутићима.

Сад, кад се Франк дичи с њушком, ништа природније, него да му његове пристапе оспују „орден њушке“ и придјену га њему на груди, па срећан био сваки — његов.

Солунска афера.

У несретној Македонији и Старој Србији Бугарима још никако да престану са братоубилачким ратом. Спремали су и опет једно крваво дело, које као да је спречено тиме, што је завера за времена откривена. Под горњим насловом има београдска „Политика“ о том овај допис из Солуна:

„Изненадно и сасвим неочекивано као летња бура, пала је међу овдашњим Бугарима и Бугарцима вест, да власти претресају женску и мушку гимназију, што се није дешавало ни за оних ужасних, добро познатих солунских атентата. Та је вест међу њима изазвала панику, јер лена, обазрива и плашљива турска полиција не предузима олако такве мере, нарочито у месту пред двоструким дипломатским телом: конзулима и органима реформне акције.

Претресање се и даље врши: претресају се хотели и кафане, чије су гавде Бугараци или где они обично свраћају, затим приватни домови, пројавнице и друге куће.

С претресањем се и хапси уједно. И то се хапси на велико и нештедимице. Досад је ухапшен директор гимназије Анђел Ченгелев, два професора, тринаест учитеља, које из Солуна, које из околине, неколико трговаца и радника, свега досад 36 на броју. Свуда је тражен иначе јако компромитован надворни бугарских основних школа, Спространов, али је овај на време умакао у Со-

фију Исто је тако тражен гавда бугарског хотела „Вардара“, али је и овај утекао, те му је власт затворила оца. Код Турака истрага се води строго тајно, те је и могуће дознати, бар засад у чему је ствар, а од Бугара то је могуће још мање, јер се они праве свему невешти, као оно „ни лук јео ни лук ми рисао“.

Ипак се знају извесне интересантне појединости.

Код две учитељице ухапшене су прокламације, у којима се, како веле, позива народ у Македонија, да учини последњи напор за слободу, кад их Европа већ неће да помогне.

Код неких кириџија, ухапшена су опет нека писма која компримитију похапшава лица. У то, код једног продавца мртвачких сандука, бугараша родом из Охрида, нађен је пун сандук бомби.

Говори се за још много штошта. Бугараша, као што рекох, праве се свему овоме невешти, и веле, да их је денунцирао један њихов човек, с којим су се, нарочито професори, дружили, и ако су знали да је он Хијли паши повереник. У последње време погоршали су се односи између њих, па је чак између неких бугарских чиновника и њега дошло до туче у најугледнијој пивници у Солуну код Њоње, па после опет неки дан у ресторацији код Вацуле, пре Хрдличке.

Ово се испрва није сматрало ни за шта важно, јер код њих међусобно влада врло велика мржња и прогоњења, те се није могло ни помислити да ће та свађа уродити овим плодом.

Чујем да је и у Скопљу настало у исто време хапшење Бугара и њихових присталица. Кад се то двоје доведе у везу, онда јасно излази, да овде није дело против државе већ против Грка и Срба. Из Солуна би отпочела палба на Грке, а из Скопља на нас Србе.“

Д о п и с и.

Карлово, 14. (27) јула. (Првене слава у нас.) Као сваке тако и ове године одржали смо јуче о св. Архангелу Гаврилу нашу црквену славу. Карловска црквена слава је на гласу у целој околини, и с тога је сваке године и јако посећена. Ове године највише испала је лепше и величанственије, но икад до сада.

Рано изјутра на дан славе храма похиташе Карловљани на железничку станицу, да дочекају своје госте: „Српско певачко друштво“ из Аде и својег заступника на угарском сабору Јашу Мршкића.

Пре подне на богослужбју појало је српско ађанско певачко друштво врло лепо и складно, сви смо били сретни и задовољни слушајући њихово појање. — После подне обављено је већ уобичајено

резње славског колача. Кад је и тај лепо обичај био довршен, међу старијима почеше се рђати гравиде у црквеној порти, а омлади на, чили монци и хигре девојке заталасаше оно лепо тако банатско коло.

У вече је овдашња српска читаоница приредила забаву, на којој су се такмачили наши певачи из Карлова и ађанско певачко друштво. Песме се низале једна лепша од друге. После забаве отпоче игра, која је трајала све до зоре.

Сутра дан после подне растајосмо се са нашим милим гостима из Аде и њихим послаником. Хвала браћи Ађанима, који дођоше да се упознамо и да нам покажу како умеју да шире српску песму. Хвала и Јашу Мршкићу, што као посланик наш дође са нашим личним Ађанима, да нам храмовску славу још улепшају. Љ.

Насиље једног министра.

Последњи број социјалистичког листа јавља управо једну невероватну вест о војном министру Јекелфалушију. Лист вели, да је министар прекуче са жандармима ухапсио свог једног бившег управника (ишпана) за то што му овај дугује 166 круна, и тек је онда пустио у слободу несретну жртву, кад му је он исплатио тај дуг. Догађај се по споменутом листу овако десио:

Министар Јекелфалуши је у јануару месецу год. 1906. најмио Ђорђа Ковача за управника на свом добру са годишњом платом од 700 круна у готовом новцу и уобичајеним осталим дохотком. Јула 16. је министар ослобио свог управника добра Ковача, да одмах има своје место напустити и уступити исто новом управнику Лајошу Чисеру. Ковач је 22. овог месеца и предао све добро по спису новоме управнику. Министру после предаје добра није био повољан један усев, за то, што је Ковач између посејаних детелина у средини посејао зоб, и тражио је да му бавши управник добра пла и цену за семе, коју Ковач никако није хтео да плати и напусти своје место без да је подигао сву плату која му још припада. 22. о. м. путовао је министар из Лонте у Будимпешту. Истим возом је путовао и Ковач. Министар је приметно свог бившег управника, па је на једној станици сишао с воза и пркошефа станице поввао жандарме и Кеменда, да Ковача, који путује у Кеменд, кад изађе из воза, ухапсе. Тако је и било. Кад је Ковач сишао из воза у Кеменду, ту га дочекају два жандарма са натакнутима бајонетима и отпрате га. Жена управника је очекивала свога мужа и кад је изашао из воза и видеда да су га ухапсили жандарми, мал' се није стропштала на земљу. Ишпан је молио жандармерију да му објасне узрок зашто је ухапшен, или ако не знају, нека се обрате на министра, који у Парканини очекује пештански воз. Жандармеријски водник се онда обратио на министра, који је ово одговорио:

— Ако Ђорђе Ковач исплати 166 круна и 40 потура, којих мени за

у сев дугује, можете га пустити у слободу. — Ковач је онда исплатио тражену своту, услед чега су га одмах пустили у слободу давши му признаницу преко исте своте. Ова вест „Непсава“ је велико изненађење учинила, вели „Будапешти Хирлап“, и сваки је очекивао званично разјашњење — али званични апарат дубоко ћути. Без обзира откуда вест потиче, о том самосуђењу не би се смела читалачка публика оставити необавештена.

У својој лађи ухапшен капетан.

Необичан догађај се десило не давно једном данском морнарском капетану од стране руских револуционара. Из Хамбурга брзојављају да је Петар капетан шонера, који је јуче стигао из Финске државе у Копенхаген, пријавио је овај случај: У Копенхагену сам склопио уговор, да је дан пароброд из Либек у Шведску у Лулеу — превезем. У Либеку су четир непозната човека укрцали се у моју лађу, заједно са робом коју су предали као гвозђе и бакар. Кад смо били у близини тих обала ти људи напере на мене револвере и рекоше да бирам између смрти или затвора у својој собици. Пристао сам на последње и шест дана сам провео у затвору у овом кабинету. Непознати људи, су међу тим на обалу искрцали робу, која је као што сам доцније дознао била оружјаје и муниција.

Народна извозна кланица у Суботици.

Извозној кланици, која ће се у припомоћ угарске владе подићи у Суботици, осигурала је главна скупштина суботичке муниципије на петнаест година ослобођење од општинских прирева, од кланичких и лекарских дражбина, а тако исто и од калдрмарине, царине и поштарине. Кланица ће дневно заклати и опремити 230 комада свиња.

Добар домаћин а још бољи привредник.

Под горњим насловом пише „Трговински Гласник“ који излази у Београду ово: „Јуче је Благоје Јанковић од свог домаћука дотерао и продао кланичном друштву 109 комада свиња укрштене бекширске расе. За свиње му је исплаћено 9 хиљада и 520 динара. Све су се ове свиње од 15 крмача опрасиле код Благоја на имању, и он их је за годину дана подигао и уранио. За прераду ове су свиње одличне квалитете Артур Гасо, директор за прераду свиња из Бордоа, кад је свиње видео, изјавио је да потпуно одговарају за потребу и потрошњу у Француској. Кад би само три хиљаде оваких Срба било, као што је Благоје Јанковић из Влашког Поља, Србија би имала 300 хиљада свиња, а за њих из београдској кланици добили по 80 пара (потура) рачунајући килограм, 30 милијона. Хиљадили се оваки Срби.“ — Наши привредници су пре више бавили се одгајивањем свиња, али од како је болест била ударила у свиње многи се повукоше, но добро би било да се и опет прихвате одгајивања свиња јер доноси лепу корист.

„Добар дан, драги!“

У прошлу суботу, у једном њујоршком суду, неки младаћ, Стесеј Пексон, имао је част, да буде на расправи као један редак тужитељ — То је ужасно, г. судче — ре-

као је суду Берлову, — ја сам до крајности увређен од ове госпође, коју оптужујем. Чујте само! Ја сам се мирно шетао. Кад дођох на угао Бродвеја и 26-те улице, она ме сусрете и рече: „Добар дан, драги!“ Ја сам се ужаснуо, моја је част увређена. Викао сам полицију, да одведе у затвор ову особу.

— Је ли вам ништа друго рекла, него „Добар дан, драги?“

— Није. али....

Судац баца, на млада човека поглед, пун саучешћа и рече: „Ви сте један... Ја проглашујем оптуженицу, да није крива,“ додаде живо, не хтејући изказати оно, што мишљаше о овоме „увређеноме“ тужитељу.

— 0

Ко је богат?

Венијамин Франклин овако обележава појам о богатству: и без новца богат; има хиљадама људи, који су богати и поред својих празних цепова. Тако на пример, богат је, ко је здравога састава: здраве кости боље су од злата, јаки мишићи више вреде од сребра, а живци који су окретни и живахни, бољи су од кућа и земаља. Највећи спашилук имати живе, добре родитеље, васпитање може много да учини, да човек изгуби рђаве а да добије добре навике. — Човек је богат, ако има добру нарав, ако је од природе стрпљив, задовољан, весео и пун наде.

Време.

Према телеграфском извештају од 30. јула може се очекивати топло и сухо време.

Брзојави „Застави“

Стигли 17. јула.

Прилике у Русији

Петроград. Државно одветништво подигло је оптужбу против Муровчева, Урувора и 84 посланика думе који су потписали вибуршки проглас.

Оумњива вест.

Београд. (Уг. кор. бир.) Причишћењу захода у касарни, нађена скривена велика количина пушака, сабаља, и једна бомба. То се доводи у везу са заверничким питањем.

Царински рат.

Београд. (Уг. кор. бир.) Чим се скупштина распусти успоставиће се status quo пређашње стање пре затварања границе и отпочеће поново преговори Могуће је, да ће Пашић због тога у Беч.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 30. јула 1906. — (Брзојавни извештај)

Готова роба.

Раж прве квалитете 12 кр. 15 п. до 12 кр. 30 п.
Раж средње квалитете 12 кр. 05 п. до 12 кр. 15 п.
Јечам за храну 11 кр. 70 пот. до 12 кр. 50 пот.
Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.
Зоб прве квалитете 14 кр. 80 п. до 15 кр. — п.
Зоб средње квалитете 14 кр. — п. до 14 кр. 60 п.
Букурув домаћи 12 кр. 50 пот. до 12 кр. 60 п.

Термини.

Жито за октобар 14 кр. 78 п. до 14 кр. 80 п.
Жито за април 1907. 15 кр. 36 п. до 15 кр. 38 п.

ЛИСТАК.

Т е а.

— Скаска А. Воротникова. —

Тумарао сам усамљен по пустој обали, по развалинама стародревног града. Дуго су година људи онде живели и умирали. Одавна се већ очи њихова, пуне љубави и зависти, и уста њихова, што говораху и мудро и лудо, стопила са васељеном. Али сени њихове тумарале су посред дубова, посред првеног мака, по развалинама древних богова. Ја подигох главу једнога од њих, бога светлости и хармоније.

Танковрхе јеле дизаху се небу под облаке, а два кипариса стојаху ту као стражари. У даљини је море шумило своје вечите скаске. И ја сам слушао тај шум.

У дисању растиња, у лету белих птица над морем и тихом сјају дана на умору, као да чујеш предавне тужне успомене. Диван лик бога што је победио време гледао ме је слепим очима. Он хтеде да ми душа чује звуке из прошлости. И где шта сам чуо ја.

I.

.....Посред мртве тишине, после бурног пира, господар се наслоји на углавље свога престола, стисну аубе и обори главу. Снажно је стиснуо балчак од мача. Златна трака пала му са главе, а коса му као грива у лава, пошла по намрштеном челу. Поглед му је блудно за крвавим капљама, што су лагано капале на шарену простирку. Задрхта од ужаса и баца оружје далеко од себе. Оно паде са звеком на змијасту мозаик, крај човечија трупа; крвљу обливен стењао је једва чујно, умирући посред гоабених столова.

Оштар звек мача прекиде тешко ћутање и поглед господара паде на тога човека У гробним очима указа се туга. Нагну се са престола и проговори шапатам:

— Ти си ми био син!

Као шум дрвећа у шуми зачу се шапат званица. Императорови војници и саветници у златотканим одорама, стражари и штитоноше поновише његове речи. Глас и поглед њихов говорио је да и они осећају тугу господара, који уби другара у гневу посред пира. Сада је рокио крупне сузе, а ове се мешале, са крвљу, што је капала са мача на простирку.

Пурпурне завесе на уласку занјаше се и раздвојише а кћи императорова уђе у белој одори, са бујном

ојајном косом на глави искошеном коралима. Застаде на часак збуњена погледима. Затим лагано пође престолу. На једном застаде ужаснута пред телом човека, који је издасо са последњим трајајима; покрај њега светлуцао се крвави мач са рубинима на балчаку. Кћи императорова задрхта; занемеше полуотворена уста њезина, очи јој, сиње као море, укочише се.

Потмули удах зачу се опет са престола. Господар опружи руку према њој:

— Кћери! Кћери! Теа! — Ходи к мени!

Очи му засијаше, али одма и вгаснуше. Она приђе престолу, али не клече и не пољуби пружену руку, рече тијо оборивши трепавице:

— Господару, оче мој! Ја не хтедох да ми он буде муж и господар но то беше твоја воља. Али зашто проли његову крв? Ти си га силом звао... О, много, много, је крви господару, оче мој!...

Танким протима показивала је на убијенога:

— И ти си му својом руком одузео живот? Ево збога мача, оче мој!... Ја те сада не смејем оцем звати!... О господару војника! Ја хоћу да одем на двора где се крв лије... Хоћу да сам далеко од твојих војника и свештеника сама... Хоћу да увек гледам небо више себе. Отићу. Ако ли ми ти ватсриш врата, ја ћу умрети. Ти повнајеш кћер твоју.

(Наставиће се.)

За моју гостионицу

потребујем одма

једну ваљану женску

без деце, од 40—45 година стару, која и кујински посао рауме.

Имра Јанковић

гостионичар на рибњој пијаци бр. 9. у Новом Саду. 981 2—5

ЗА МОЈУ радњу потребујем

2 берберска момка. Ступити могу одмах.

Владимир Појованов

1. 954 3—3 Петроварадин.

МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

потребујем за 10. август уступати за моју шпецерајску и кратке робе радњу. — Исти мора говорити осим српски, још немачки и мађарски.

Оферти са фикс платом имају се послати

Емил Ј. Винтерштајнеру

1. 965 2—2 Шид.

500 електричних пламенова. — 1000 страних седишта. — 10 богенлампи.

У зато нарочито удешеном елегантном павиљону

Grand Prix — НАРТЕНОВ БИОСКОП — ПАРИЗ 1900.

прво мађарско електрично позориште.

Сваки други дан сасвим нов програм. Моје подухење првога реда, које је у свима великим варошима монархије, а последње време у Будимпешти кроз 8 месеци највеће признање задобило. Посећивано је од високих и највиших господствина и са дипломом одликовано.

Из врло богатог програма представе, које ће се држати:

Уторак 18. (31) јула напомињемо нарочито: Од Кајира до пирамиде — Јерусалим — Несрећа у Каријевском мајдану.

У среду, 19. јула (1. августа) и четвртак 20. јула (2. августа) истичемо нарочито: Борбу бикова у Севиљи — Али-Баба и 40 разбојника — Професор Чернов са његовим дресираним коњима.

У петак 21. јула (3. августа) и суботу 22. јула (4. августа) истичемо нарочито: Потпаливач — Вијем Теа (у 5 слика) — Путовање на северни пол.

Представе се дају дневно од 6 и по до 8 сати и од 8 и по до 10 сати увече. — Недељом и свецима у 4 и по, 6 и по и 8 и по сати. — Представе се завршују у 10 сати увече.

При вечерњим представама од 8 и по до 10 сати свира петроварадинска музика. — Молећи поштовану публику Новог Сада, Петроварадина и околине за што већу посету, бележим се са високопоштовањем

Г. НАРТЕН

цивилни инжењер — Хановер — Будимпешта.

1. 949 2—